



Opettajan päiväkirja: Tärkeintä on, että lapsi viihtyy täällä meidän kanssamme

Elisa Miettinen

Harriet Lindfors on lastentarhanopettaja, joka on työskennellyt yli 20 vuotta Inkerinpuiston kielikylpypäiväkodissa Vaasassa ja ollut aktiivisesti kehittämässä kielikylpypäivähoitoa. Tämänkertainen opettajan päiväkirja perustuu hänen haastatteluunsa.

Valmistuin lastentarhanopettajaksi Pietarsaareissa 1990. Silloin ei ollut työpaikkoja ruotsinkielisissä päiväkodeissa, mutta sain töitä suomenkielisestä päiväkodista, koska olen kaksikielinen. Olin siellä töissä puoli vuotta, kunnes kielikylpyryhmässä lastentarhanopettajana työskennellyt Pia Kivistö pyysi minua töihin Inkerinpuiston päiväkotiin kielikylpyryhmään. Hän tiesi, että olin kiinnostunut kielikyvystä, koska olin kirjoittanut seminaarityön siitä opiskelujen aikana. Silloin kielikyvystä ei vielä paljon puhuttu tai tiedetty.

Muistan aina sen, kun ensimmäisen kerran tulin Inkerinpuistoon tutustumaan Kivistön Pian ryhmään. Seurasin toimintaa täällä ja huomasin, kuinka Pia käytti ruotsia ja lapset käyttivät suomea. Mietin, kuinka pystyn tuohon, että puhun ruotsia, kun lapset vastaavat äidinkielellään. Mutta ei se ollutkaan vaikeaa. Olen ollut Inkerinpuiston päiväkodissa vuodesta 1991 lähtien. Minä olen hyvin tyytyväinen työpaikkaani ja lapsiryhmään, jossa työskentelen, mutta se, mihin en ole tyytyväinen, on lastentarhanopettajan palkka. Uskon, että aika moni lastentarhanopettaja on samaa mieltä siitä, että palkka voisi olla parempi työmäärään ja vastuuseen nähden. Joskus sanotaan, että viisi vuotta samassa työpaikassa riittää ja sitten on aika vaihtaa, mutta työni on niin haasteellista, antoisaa ja vaihtelevaa, etten ole kaivannut vaihtelua muualta.

Lastentarhanopettajan työ on monipuolista. Minun tehtäväni on hoitaa, opettaa ja kasvattaa lapsia päivän eri tilanteissa, ohjata lapsia isossa ryhmässä ja pienryhmässä, suunnitella ja arvioida toimintaa sekä tehdä yhteistyötä työkavereiden ja lasten vanhempien kanssa. Kielikylpylastentarhanopettajana tehtäväni on lisäksi toimia hyvänä kielimallina lapsille ja luoda mukavia kielenoppimistilanteita. Se onnistuu parhaiten leikin kautta. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka ovat työssäni läsnä joka päivä.

Kielikylpy eroaa yksikielisestä päivähoidosta siinä, että kielikylvyssä lapsi oppii asioita vieraalla kielellä. Me kasvattajat puhumme koko ajan ruotsia suomenkielisille lapsille. Lapsilta edellytetään innostusta oppia uusi kieli. Myös kuuntelemisen ja keskittymisen taidot ovat tärkeitä.

Hyvä yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä on oleellista, koska väärinymmärryksiä saattaa syntyä, etenkin silloin, kun ryhmä on uusi. Esimerkiksi kerran puhuimme aamupiirin aikana lasten kanssa siitä, mitä kukin

on tehnyt vapaapäivänään. Minä kerroin olleeni metsässä retkellä ja piirsin kuvia puista. Eräs lapsi oli kuitenkin ymmärtänyt, että me olemme lähdessä metsäretkelle, ja seuraavana aamuna vanhempi kysyi, milloin tämä retki on. Vastasin, että ryhdymme suunnittelemaan yhteistä retkeä, koska muutkin lapset ehkä odottavat sellaista. Vanhempien kanssa siis keskustellaan avoimesti, jotta voi tarkentaa, mistä kielikyvvyssä on juteltu.

Päiväkodin kasvattajilta kielikylpy edellyttää johdonmukaisuutta. Pitää aina noudattaa kielikylpyperiaatetta: yksi ihminen - yksi kieli. Tarvitaan myös pitkäjännitteisyyttä, koska lapset eivät ehkä heti ymmärrä, mitä puhutaan ja mitä pitää tehdä. Silloin asia pitää kertoa eri tavalla tai opastaa lapsia eri tavalla. Se vaatii mielikuvitusta.

Parasta työssäni on, kun huomaan, että lapsi haluaa tulla päiväkotiin. Se on se, mikä on kaikista tärkeintä: että lapsi haluaa tulla tänne ja viihtyy täällä meidän kanssamme. Vasta sen jälkeen tulee kaikki muu. Iloisuus ja positiivinen asenne ovat ensiarvoisen tärkeitä ominaisuuksia kasvattajilla, jotta lapsi näkee, että vaikka aikuiset puhuvatkin eri kieltä, he ovat mukavia ja turvallisia.

On myös ihanaa huomata, että lapset ovat uteliaita ja kiinnostuneita uudesta kielestä. He haluavat oppia kieltä, kyselevät sanojen ja asioiden merkitystä ja kuuntelevat tarkkaan, mitä täällä puhutaan. Aikuinenkaan ei aina huomaa, että lapsi jää miettimään jotain. On hienoa, kun lapsi uskaltaa kysyä ja sanoa, että nyt mä en ymmärrä. Silloin yritän kertoa asia toisella tavalla, käytän synonyymejä tai enemmän kehonkieltä, kuvia ja konkreettista materiaalia. Jos asia on eri huoneessa, voi ottaa lasta kädestä ja mennä yhdessä katsomaan. En koskaan toimi niin, että kääntäisin asian suomeksi.

Kielikyvyn alkuaikoina kasvattajat itse puhuivat mahdollisimman paljon ruotsia, että lapset oppisivat kuuntelemaan tätä kieltä. Onneksi kielikylpytoiminta on kehittynyt paljon vuosien varrella. Me pyrimme toiminnassamme koko ajan miettimään, miten voisimme antaa lapsille mahdollisuuden käyttää ruotsia päivän eri tilanteissa. Lapset tottuvat nopeasti ja alkavat käyttää uutta kieltä, jos vain annamme heille mahdollisuuden siihen. Toki aikuisen apu ja kannustus ovat tärkeitä opetuksessa. Lapset käyttävät uutta kieltä oma-aloitteisesti leikissä, esimerkiksi laulavat lauluja, joita on laulettu ryhmässä, tai käyttävät sanontoja, joita meillä käytetään.

Koska olen pitkään työskennellyt kielikyvvyssä, minulla on ollut mahdollisuus osallistua kielikylvyn kehittämiseen. Kielikylvystä on kirjoitettu neljä käsikirjaa, joista kahdessa olen saanut olla mukana kehittämässä opetusmenetelmiä. Minulla on myös ollut mahdollisuus toimia päiväkodin asiantuntijaedustajana Vaasan kielikylpy-yhdistyksessä ja Vaasan kaupungin kielikyvyn kehittämisen ja seurannan työryhmässä sekä kunnia saada olla mukana kielikylpyfilmässä, joka kuvattiin muutama vuosi taaksepäin Vaasassa. Olen luennoinut päiväkodin kielikylpykoulutuksesta useille eri tahoille. Viime aikoina ainakin Vaasassa kielikylvystä ovat kiinnostuneet kasvattajat, jotka työskentelevät maahanmuuttajalasten parissa. Heitä kiinnostavat meidän työskentelytapamme ja materiaalimme sekä miten toimitaan, että lapset saadaan käyttämään uutta kieltä.

Päiväkodissa tehdään paljon yhteistyötä työkavereiden kanssa. Meillä on joka viikko työpaikkakokous ja lisäksi joka tiistai oman kielikylpyryhmän kasvattajien tiimipalaveri, jossa käydään läpi tärkeitä asioita koskien lapsia, lapsihavainnointia ja tulevaa ohjelmaa. Minulla on alusta asti ollut työparina Birgitta Wikström, joka on lastenhoitajana samassa kielikylpyryhmässä. Olemme työskennelleet yhdessä yli 20 vuotta. On todella mukavaa, kun on työparina ihminen, jonka kanssa voi yhdessä kehittää opetusmenetelmiä ja miettiä, miten saada lapset käyttämään ruotsia yhä enemmän. Olen monesti ajatellut, että on rankkaa henkilökunnalle ja lapsillekin, jos on paljon henkilökuntavaihdoksia.

Teemme yhteistyötä myös muiden kielikylpypäiväkotien ja esikouluvuoden kevätkaudella

kielikylpykoulujen kanssa, kun on varmistunut opettaja, joka jatkaa koulussa työskentelyä lapsiryhmämme kanssa. Silloin meillä on kummiluokkatoimintaa eli koululaiset auttavat ja opastavat uusia tulokkaita koulumaailmaan ja tutustuttavat lapsia koulun ympäristöön.

Täydennyskoulutus on ensiarvoisen tärkeää oman ammattitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Olen saanut osallistua seminaareihin, luennoille ja kursseille, joita Vaasan yliopisto ja Levón-instituutti ovat järjestäneet. Täydennyskoulutus on antanut minulle mahdollisuuden tavata alan ihmisiä, vaihtaa kokemuksia ja saada uusia ideoita. Sen avulla saa myös ajankohtaista tietoa esimerkiksi tutkimustuloksista ja uusista virtauksista. Uusista virtauksista tulee mieleen esimerkiksi saduttaminen. Saduttamisessa lapsi kertoo tarinan ja aikuinen kirjoittaa sen ylös sanatarkasti, niin kuin lapsi sen kertoo. Me olemme miettineet paljon, miten saduttamista voidaan toteuttaa kielikylvyssä.

Aika pian sen jälkeen, kun olin aloittanut työni kielikylvyssä, sain olla mukana opintomatalla Kataloniassa. Se oli hyvin mielenkiintoista, koska kaikki oli silloin minulle niin uutta. Osallistuin esimerkiksi työpajoihin ja pohdin, miten heidän kielikylpymenetelmiään voisi hyödyntää Suomessa. Kataloniassa kielikylpy aloitetaan nuorempina kuin Vaasassa. Täällä sen aloittavat 5-vuotiaat. Kataloniassa kielikylpy oli kokopäivätoimintaa, mikä Vaasassa on varsin uutta. Vielä viime syksyyn asti kielikylpy oli Vaasassa puolipäiväistä toimintaa. Muitakin muutoksia on tapahtunut, kun vertaa tilanteeseen urani alussa. Silloin meillä oli isoja ryhmiä, 26 lasta. Nyt ryhmässä on 21 lasta. Kielikyvyn suosio on kasvanut koko ajan, ja nyt Vaasassa on kielikylpyä neljässä eri päiväkodissa. Ensi syksynä kielikylpypäiväkotien määrä laskee kolmeen, mutta samalla kielikylpyryhmiä lisätään näissä päiväkodeissa. Meidän päiväkodissamme aloitti viime syksynä toinen kielikylpyryhmä ja ensi syksynä aloittaa kolmas ryhmä ja siellä uudet lapset ja uusi henkilökunta.

Kirjoittaja on projektitutkija Kielikoulutuspolitiikan verkostossa. Kirjoitus perustuu kielikylpylastentarhanopettaja Harriet Lindforsin haastatteluun. Lindfors sai vuonna 2010 OKKA-Svenska kulturfonden -palkinnon, joka jaetaan ruotsin opettajille suomalaisissa oppilaitoksissa ansiokkaasta ruotsin kielen opetuksesta ja ruotsalaisen kulttuurin edistämisestä. Lindfors oli ensimmäinen lastentarhanopettaja Suomessa, joka sai tämän palkinnon.